

Sociological Analysis of the Relationship between Social Capital and Quality of Life in Kermanshah

Mahsa Ghane *

PhD Candidate in Sociology of Economy and Development, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran

Ali Rahmani Firoozjah

Associate Professor of Sociology, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran

Ali Asghar Abbasi Asfajir

Associate Professor of Sociology, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran

Abstract

Quality of life (QOL) is a fundamental concept in social sciences that focuses on both objective and subjective dimensions. The quality of relationships, community, and shared experiences greatly influences people's success, satisfaction, and overall well-being. In Kermanshah, Iran, city crossings have caused physical changes and social resolutions. This research examines the relationship between social capital and QOL in Kermanshah. The study surveyed residents in regions 1, 2, and 4 using questionnaires distributed throughout these areas. Inferential analysis was conducted using SPSS software to measure the relationship between social capital variables (structural, normative, cognitive dimensions) and QOL (objective, subjective dimensions). All variables were significantly correlated within a 95% confidence interval (positive correlation), while primary variables showed insignificant correlation (GIVE A NUMBER INSTEAD OF SAYING AVERAGE LIKE CORRELATION OF 0.5?). AMOS software was used for structural equation modeling to explain the impact of independent variables on dependent variables and associated changes. Results indicate that cognitive social capital has the greatest contribution to changes in QOL.

Keywords: Cognitive Social Capital, Normative Social Capital, Objective Quality of Life, Structural Social Capital, Subjective Quality of Life.

* Corresponding Author: mahsaghane_mgh@yahoo.com

How to Cite: Ghane, M., Rahmani Firoozjah, A., Abbasi Asfajir, A. A. (2023). Sociological Analysis of the Relationship between Social Capital and Quality of Life in Kermanshah, *Journal of Urban and Regional Development Planning*, 8(25), 195-235.

Introduction

The evaluation of the quality of life (QOL) is typically conducted considering two aspects: a set of objective conditions, as well as mental well-being, which was often overlooked in the past. Social capital, through the establishment of a network of connections between individuals and society, provides a range of resources and capabilities that can enhance collective life. However, weaknesses and inadequacies in social capital, manifested as poor quality of collective relations, have hindered the development of necessary platforms in certain areas. This issue has serious implications for the QOL in these areas.

The unique communication situation in Kermanshah has impacted social relations due to interventions and changes in the city's urban area. In addition to physical alterations, transit axes in the old part of the city have disrupted the continuous texture of the old neighborhood, thereby reducing the QOL. Population density has also increased due to migration and birth, leading to disintegration in the urban area and marginal villages, resulting in spatial and cultural changes. Demographic imbalance, lack of physical cohesion, unemployment, poverty, addiction, severe shortages of municipal services, and inappropriate economic structures are evident in many neighborhoods across the city.

Inadequacies in the social, economic, and cultural aspects of Kermanshah have led to an unbalanced set of levels of QOL and forms of communication. The differences in QOL in urban areas in Kermanshah and the lack of comprehensive research in this area, especially with regards to the neglect of social capital as a social dimension related to the state of QOL, have driven us to investigate the concepts of social capital, including structural, cognitive, normative dimensions, and QOL, including objective and subjective dimensions in regions 1, 2, and 4 in the city of Kermanshah.

Literature Review

Social capital refers to the collection of both tangible and intangible resources that arise from enduring networks of institutionalized relationships, mutual recognition, and familiarity. These networks, formed on the basis of shared values and norms, foster social trust and constitute a form of property that members can use as capital.

The self-reinforcing nature of civil partnership norms, which are built on resources such as networks, norms, and trust, promotes cooperation, mutual trust, and social welfare in civil societies. Conversely, in non-civil societies lacking such resources, covenant-breaking, exploitation, mistrust, isolation, and stagnation are more prevalent. Accessing and utilizing hidden social resources within networks can lead to improved social, cultural, and

economic circumstances, which ultimately impact both the objective and subjective aspects of QOL.

In essence, true QOL cannot exist independently of relations, relationships, and common social ties and interdependence. These factors provide personal and economic security through protection of citizenship, compliance with laws, and cooperation for the sake of common interests. Social capital provides material facilities that generally enhance the objective aspect of QOL by increasing possessions and resources. However, being part of social networks and experiencing their transformational effects can also improve the mental dimension of QOL. Therefore, it can be concluded that social capital can directly influence an individual's QOL through the resources obtained from effective and powerful social networks or indirectly through its transformation into other essential components of life.

Methodology

The research was conducted by administering questionnaires to citizens over the age of 15 in Kermanshah, utilizing a multi-stage cluster sampling method. The sample size of 384 people was estimated using Cochran's sampling formula for an unlimited population. To gather data, a researcher-designed questionnaire was employed during field investigations. The reliability of the measurement tool was determined utilizing Cronbach's alpha coefficient which yielded a value greater than 0.75 for both independent and dependent variables. Face content validity was utilized to assess the validity of the measurement tool. To examine the research hypotheses, Pearson's correlation coefficient test was run using SPSS software package, while AMOS was used to analyze factor loadings and establish causal relationships between independent and dependent variables, ultimately leading to the development of a model.

Results

In the inferential findings section, results from the Pearson correlation test revealed a positive and significant correlation between social capital and QOL, including their respective dimensions. Notably, social capital demonstrated a stronger relationship with the subjective dimension of QOL. Among the various dimensions of social capital, the cognitive dimension displayed the strongest association with QOL. Overall, the positive correlation observed between social capital and QOL suggests that an increase in social capital can potentially enhance the QOL for residents. Further examination controlling for the variables of education and residence demonstrated that they do not play a role in the relationship between social capital and QOL.

In the confirmatory factor analysis, the structural dimension of social capital had the most significant impact on defining the social capital variable, while the subjective dimension of QOL played the largest role in defining the QOL variable. All factors exhibited suitable factor loads, confirming their relationship with the current variable. The analysis of structural equations revealed that the dimensions of social capital have predictive power over QOL.

Networks that are formed around shared values and norms can bolster social trust and serve as valuable social capital. By having access to these social resources, individuals may experience improved social and economic circumstances, leading to greater satisfaction and overall well-being. A person's social position is intricately linked to their social capital; the more social capital they possess, the higher their position. Membership in networks allows for the distribution of resources, materials, and symbolic benefits, improving people's status. Improving the QOL depends on social relations and interdependence, distributive justice, citizenship protection, and human rights. Social capital leads to enhanced QOL, skills, success, freedom, basic capabilities, general satisfaction, and personal relationships. As a transformative characteristic, social capital can manifest itself in various forms and functions.

تحلیل جامعه‌شناختی رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در شهر کرمانشاه

دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی اقتصاد و توسعه، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران

مهسا قانع *

دانشیار جامعه‌شناسی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران

علی رحمانی فیروزجاه

دانشیار جامعه‌شناسی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران

علی اصغر عباسی اسفجیر

چکیده

کیفیت زندگی از اساسی‌ترین مقوله‌های علوم اجتماعی است که بر ابعاد عینی و ذهنی متمرکز است. محتوا، نوع و کیفیت شبکه روابط و تجربیات مشترک تأثیرات زیادی بر موفقیت افراد در حوزه‌های مختلف زندگی آن‌ها و کل کیفیت زندگی‌شان دارد. در شهر کرمانشاه وجود محورهای عبوری در بخش‌هایی از شهر تغییرات کالبدی و گسست اجتماعی را در پی داشته است. باهدف سنجش رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در شهر کرمانشاه، مفاهیم سرمایه اجتماعی با ابعاد ساختاری، شناختی، هنجاری و کیفیت زندگی با ابعاد عینی و ذهنی بررسی شد. جامعه آماری ساکنان مناطق ۱، ۲ و ۴ شهر کرمانشاه بوده‌اند و از روش پیمایش و ابزار پرسشنامه استفاده شده است. در بخش استنباطی و برای سنجش رابطه متغیرهای سرمایه اجتماعی و ابعاد آن و کیفیت زندگی با ابعاد آن از نرم‌افزار SPSS استفاده شد و رابطه همه متغیرها در فاصله اطمینان ۹۵٪ معنادار و مثبت بود. با استفاده از نرم‌افزار AMOS و رسم مدل معادلات ساختاری مشخص شد که سرمایه اجتماعی شناختی بیش از متغیرهای دیگر در تغییرات کیفیت زندگی سهم دارد. در واقع افزایش سرمایه اجتماعی گامی در جهت ارتقای کیفیت زندگی است و روابط و الگوهای پیوندهای اعضای جامعه می‌تواند در کیفیت زندگی آن‌ها مؤثر باشد.

کلیدواژه‌ها: سرمایه اجتماعی ساختاری، سرمایه اجتماعی شناختی، سرمایه اجتماعی هنجاری، کیفیت زندگی ذهنی و کیفیت زندگی عینی.

مقدمه

کیفیت زندگی یک مفهوم میان‌رشته‌ای است و طیف وسیعی از تحقیقات علوم اجتماعی تا علوم پزشکی را شامل می‌شود (Szemik, Kowalska & Kulik, 2019,1). ارتقاء کیفیت زندگی هدف صریح یا ضمنی سیاست‌های عمومی تقریباً در همه جوامع است و از اواخر سال ۱۹۶۰ به‌عنوان مجموعه‌ای از ابزار اندازه‌گیری برای سنجش تأثیر سیاست‌ها و تلاش‌های توسعه، متداول شد (Das, 2008,279). در دهه‌های اخیر گسترش شهرنشینی موجب بروز بحران در حوزه‌های کالبدی، زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی در بیشتر شهرهای بزرگ‌شده است. در سیستم آماری اروپا، در مورد سنجش مفهوم کیفیت زندگی به‌صورت عمومی توافق حاصل شده است که بر اساس آن کیفیت زندگی باید از دو بعد تشکیل شود؛ یعنی مجموعه‌ای از شرایط عینی به معنای گسترده و همچنین بهزیستی ذهنی که غالباً پیش‌از این مورد توجه قرار نمی‌گرفت (Verger Lebrere & Bienkunska, 2013, 3). رویکردهای عینی یا شاخص‌های اجتماعی، معیارهایی هستند که انعکاس‌دهنده شرایط عینی مردم در یک واحد جغرافیایی و فرهنگی مفروض است.

برای درک و شناخت بهزیستی افراد، سنجش مستقیم واکنش انفعالی و شناختی افراد در قبال کل و نیز حوزه‌هایی خاص از زندگی‌شان ضرورت دارد (آخوندی و همکاران، ۱۳۹۳، ۸). از نظر والدین کیفیت زندگی فردی به‌عنوان پنداشتی از چگونگی گذران زندگی فرد مطرح می‌شود و از بعدی کلی‌تر، کیفیت موقعیت‌های زندگی حول یک عامل؛ شامل موقعیت‌هایی نظیر محیط پیرامونی یا فرهنگ در یک جامعه معین است (Baldwin, Godfrey & Propper, 1994).

از سوی دیگر، سرمایه اجتماعی یکی از مهم‌ترین اشکال دارایی در جوامع مدرن است. به زبان ساده، سرمایه اجتماعی عبارت است از شبکه پیوندهای اجتماعی فرد با جامعه. از نظر پاتنام شبکه‌های اجتماعی ارزشمنداند و روابط اجتماعی حاصل از آن‌ها بر هنجارهای متقابل، اعتماد و کارایی اعضا تأثیر می‌گذارد (Putnam, 2000, 18-19). وی سرمایه اجتماعی را ویژگی‌های سازمان‌های اجتماعی از جمله اعتماد، هنجارها (قواعد) و

شبکه‌های اجتماعی می‌داند که می‌تواند با تسهیل کنش‌های جمعی هماهنگ، کارایی (پیشرفت) جامعه را بهبود بخشیده و گسترش دهد (پاتنام، ۱۳۸۰:۲۸۵). سرمایه اجتماعی از طریق برقراری شبکه‌ای از اتصالات میان فرد و جامعه، دسته‌ای از امکانات و توانمندی‌ها را برای فرد مهیا می‌سازد که می‌تواند زندگی جمعی وی را تسهیل نماید. بدون سرمایه اجتماعی، اثربخشی سایر سرمایه‌ها کاهش می‌یابد و دستیابی به توسعه با دشواری مواجه می‌شود.

اما سرمایه اجتماعی چگونه می‌تواند کیفیت زندگی را تحت تأثیر قرار دهد؟ اگر کیفیت زندگی آن‌گونه که تشریح شد، متأثر از سطح توسعه‌یافتگی یک جامعه باشد، مطالعات متعددی نشان داده که عدم کارایی بسیاری از برنامه‌های توسعه اجرا شده در برخی مناطق جغرافیایی مرتبط با کیفیت روابط و پیوندهای موجود بین مردم با همدیگر و با ارگان‌های رسمی و هنجارهای تثبیت‌کننده آن‌ها بوده است (غفاری و اوتق، ۱۳۸۵:۱۶۰). در واقع ضعف و نابسندگی سرمایه اجتماعی، در قالب کیفیت نامطلوب روابط جمعی، منجر به عدم تأمین بسترهای لازم برای توسعه در چنین مناطقی بوده است؛ موضوعی که طبعاً کیفیت زندگی را نیز در این مناطق عمیقاً تحت تأثیر قرار خواهد داد. با توجه به آنچه گفته شد، پژوهش حاضر بر آن است تا نسبت میان سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی را مطالعه نماید.

بیان مسئله

یافته‌های پژوهشی گوناگون نشان می‌دهد که در ایران، کیفیت زندگی و شاخص‌های اساسی آن از وضعیت مطلوبی برخوردار نیستند (عنبری، ۱۳۸۷:۱۷۳) و بر اساس شاخص رفاه لگاتوم سال ۲۰۲۰، در میان ۱۶۷ کشور در سراسر جهان، ایران در این رتبه‌بندی در سال ۲۰۱۰ در جایگاه ۱۲۶، در سال ۲۰۱۹ در جایگاه ۱۱۹ و در سال ۲۰۲۰ در جایگاه ۱۲۰ قرار گرفته است (Legatum Institute, 2020).

کرمانشاه یکی از شهرهای مهم نوار غربی ایران است که وجه تمایز آن همواره موقعیت ارتباطی ویژه آن بوده است؛ موقعیتی که می‌توانست منجر به توسعه‌یافتگی این

شهر و لذا ارتقاء سطح کیفیت زندگی در کرمانشاه گردد. همین موقعیت ارتباطی، از طریق ایجاد مداخله و تغییر در بافت شهری کرمانشاه، مناسبات اجتماعی آن را نیز تحت تأثیر قرار داده است. وجود محورهای عبوری در بخش قدیمی کرمانشاه، علاوه بر تغییرات کالبدی، بافت پیوسته محله‌ای قدیم را از هم گسست. از جمله در سال‌های ۱۲۹۸ الی ۱۳۲۰ با احداث خیابان مدرس و تخریب بخشی از محلات شهری، نقش و عملکرد مراکز محله و بازار به‌عنوان مهم‌ترین عامل انسجام‌بخش به مرکزیت شهری به‌شدت آسیب‌دیده و ضعیف شد. در مقابل کیفیت فضای شهری جدیدی (خیابان) جایگزین گردید. سال‌های ۱۳۲۰ الی ۱۳۳۵ خیابان‌های رشید (نواب صفوی) و شاه بختی (معلم) که خیابان پهلوی (دکتر علی شریعتی) را به خیابان سپه (مدرس) متصل می‌کردند احداث گردید و خیابان شیر و خورشید (سابق) از میدان شاه (فردوسی) و خیابان رفعتیه از خیابان فردوسی به‌طرف مغرب امتداد یافت. در واقع اواخر دوره قاجار و دوران پهلوی اول و دوم با احداث معابر عریض نظیر مدرس و مطهری ساختار قدیمی شهر دگرگون شد. خیابان‌کشی‌های سریع و ناهماهنگ ارتباط فضایی را که طی سال‌های متمادی و بر اساس ارتباطات اجتماعی-اقتصادی شکل گرفته بود از هم پاشید. این تغییرات بافت محله‌ای را از لحاظ کارکردهای اجتماعی-فرهنگی دگرگون کرده و باعث گسست اجتماعی شده است. فعالیت‌های سنتی محله‌ای از بین رفت و سطح کیفیت زندگی کاهش یافت. شهر کرمانشاه در سال‌های بعد از انقلاب به دلیل اسکان دادن جمعیت بالایی از جنگ‌زدگان مرز غربی در زمان جنگ تحمیلی، همچنین با توجه به اینکه با جمعیتی بالغ بر نهصد هزار نفر بزرگ‌ترین شهر در غرب کشور، با افزایش جمعیت و تراکم آن مواجه شد (سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال‌های ۱۳۶۵ الی ۱۳۹۵). این تحولات جمعیتی (طبیعی- مهاجرت) منجر به ازهم‌گسیختگی بافت شهری و ادغام چند روستای حاشیه‌ای در کالبد این شهر شده و تغییرات فضایی و فرهنگی را در پی داشته است. عدم تعادل جمعیتی، عدم انسجام کالبدی، افزایش بیکاری و گسترش فقر و اعتیاد، کمبودهای شدید خدمات شهری و ساختار اقتصادی نامناسب در بسیاری از محلات شهر مشهود است. مجموعه این عوامل و عدم برنامه‌ریزی، پایین بودن و تنزل کیفیت زندگی را در پی داشته است (کریمی‌خواه، ۱۳۹۸).

ضرورت مسئله

اگر بخواهیم ادبیات موجود را در متن مسائل فرهنگی-اجتماعی و هستی‌شناختی جامعه ایران تحلیل نماییم، متوجه خواهیم شد که یافته‌های پژوهشی گوناگون نشان می‌دهد که در ایران، کیفیت زندگی و شاخص‌های اساسی آن از وضعیت مطلوبی برخوردار نیستند (عنبری، ۱۳۸۷: ۱۷۳). پذیرشی همگانی در ادبیات مرتبط با کیفیت زندگی وجود دارد که بهبود و پیشرفت سطح سرمایه اجتماعی می‌تواند در نهایت به افزایش کیفیت زندگی و رفاه مورد انتظار منجر شود؛ بنابراین برای بالا بردن سطح کیفیت زندگی افراد جامعه توجه جدی به این موضوع امری لازم و اجتناب‌ناپذیر است و افزایش سرمایه اجتماعی توجه بیشتر مسئولان و مقامات و دست‌اندرکاران این امر را می‌طلبد. وجود کنش‌های جمعی و حل مسئله به صورت گروهی باعث استفاده بهتر از منابع اجتماعی، تقلیل هزینه‌های اجتماعی و افزایش کارایی برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی و عمرانی در سطح جامعه می‌گردد. اگرچه پژوهش‌های پیشین در مورد سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی و رابطه آن‌ها بیانگر اهمیت مسئله است؛ اما تاکنون تحقیقی جامع در این حوزه در شهر کرمانشاه که تمامی ابعاد متغیرهای اصلی را دربرگیرد صورت نگرفته است. نارسایی در مسائل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی شهر کرمانشاه باعث ظهور مجموعه‌ای غیرمتوازن در سطوح کیفیت زندگی و اشکال ارتباطات شده است. بدیهی است که برنامه‌ریزی به منظور ارتقا کیفیت زندگی شهری در مراکز شهری نیازمند دستیابی به معیارها و شرایطی است که آسایش و رضایتمندی شهروندان را از طریق برآوردن نیازهای مادی و روانی آنان پاسخ گوید؛ بنابراین با توجه به توجه به تفاوت کیفیت زندگی در مناطق شهری کرمانشاه و نبود پژوهشی جامع در این حوزه و به‌ویژه نادیده گرفتن سرمایه اجتماعی به‌عنوان یکی از ابعاد اجتماعی مرتبط با وضعیت کیفیت زندگی، در منطقه یک محلات ۲۲ بهمن و حافظیه که وضعیت متوسط دارند، در منطقه دو محلات دولت‌آباد و اربابی و سنجایی که محلات فقیر هستند و از نظر کیفیت در سطح پایین قرار دارند و در منطقه چهار محلات کسری و فردوسی و دلگشا که محل سکونت طبقات بالای جامعه است و از نظر وضعیت کیفیت

زندگی وضعیت نسبتاً مطلوبی دارند، مورد مطالعه قرار می‌گیرند. برنامه‌ریزی باهدف ارتقا کیفیت زندگی شهری با در نظر گرفتن شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهروندان قابل تحقق است. شهر کرمانشاه به‌عنوان یکی از کلان‌شهرهای کشور دارای معضلات کلان‌شهری به‌علت ویژگی‌های خاص مکانی-اجتماعی است و تلقی شهروندان از وضعیت و کیفیت محیط زندگی در تحلیل وضع موجود مهم است. به این منظور بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی ساکنان کرمانشاه (مناطق ۱، ۲ و ۴) ضروری می‌نماید.

اهداف پژوهش

پژوهش حاضر با در نظر داشتن مسائل مطرح‌شده در پی دستیابی به اهداف ذیل می‌باشد:
هدف کلی: سنجش رابطه ابعاد سرمایه اجتماعی و ابعاد کیفیت زندگی شهروندان مناطق ۱، ۲ و ۴ کرمانشاه.

اهداف ویژه: شناخت ابعاد سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی، سنجش وضعیت سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی، سنجش رابطه ابعاد سرمایه اجتماعی و ابعاد کیفیت زندگی، کنترل رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی برحسب متغیرهای تحصیلات و محل سکونت، شناخت ابعادی که بیشترین نقش را در تبیین سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی دارند.

اهداف کاربردی: ارائه مدلی کاربردی جهت سنجش رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در ابعاد مختلف و درنهایت ارائه راهکارهایی به‌منظور بهبود شهروندان کرمانشاه.

سؤالات پژوهش

بر اساس اهداف مطرح‌شده و در راستای دستیابی به آن‌ها سؤالات زیر مطرح‌شده است که پاسخ به آن‌ها ما را به اهداف موردنظر می‌رساند.

- سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی با چه ابعادی موردسنجش قرار گرفته‌اند؟
- آیا بین سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در مناطق ۱، ۲ و ۴ کرمانشاه رابطه

معناداری وجود دارد؟

- رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی چقدر واقعی است و آیا متغیرهای دیگری در ایجاد این رابطه نقش دارند؟

- کدام ابعاد بیشترین نقش را در تبیین متغیرهای سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی دارند؟

- آیا امکان ارائه مدلی کاربردی برای سنجش رابطه دو متغیر اصلی وجود دارد؟

- چه راهکارهایی برای بهبود وضعیت سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی شهروندان کرمانشاه می‌توان ارائه داد؟

پیشینه پژوهش

هدایت (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان *روند توسعه فضایی کالبدی حاشیه‌نشینی و شکل‌گیری کشمکش‌های ارضی (اتنوگرافی نهادی حاشیه‌نشینی در ناحیه منفصل نایسر سنندج)* با روش مردم‌نگاری نهادی دریافته‌اند، به سبب قدرت مالکان و بنگاه‌داران و نهادهایی همچون شهرداری، حاشیه‌نشینان در این کشمکش‌ها طردشده و مجبور به پذیرش وضع موجود شده‌اند. کمبود زیرساخت‌های شهری، ساخت‌وساز بی‌رویه، نبود برنامه‌ریزی راهبردی شهری، نبود اعتبار کافی و عدم هماهنگی سازمان‌های ذی‌مدخل، شرایط ناپایدار اجتماعی-اقتصادی این ناحیه را سبب شده است.

پارسائیان (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان *سنجش کیفیت محیطی خیابان فرخی شهر یزد از منظر توسعه کاربری زمین مختلط با روش پیمایش دریافته‌اند* میزان رضایت کاربران از متغیرهای سازگاری، تنوع کاربری، عدالت اجتماعی، ایمنی و امنیت و سرزندگی بالا می‌باشد و توسعه به صورت کاربری زمین مختلط در خیابان فرخی یزد نسبتاً توانسته محیط شهری جذاب و باکیفیتی را ایجاد نماید همچنین متغیرهای دسترسی، ایمنی و امنیت و تنوع کاربری بیشترین سهم و معیار فشردگی و پراکندگی بافت کمترین سهم را در کیفیت محیطی خیابان ایفا کرده‌اند. به‌طور کلی اولویت‌های مداخله جهت افزایش کیفیت محیطی خیابان به ترتیب در ابعاد مورفولوژیک، ادراکی عملکردی و اجتماعی می‌باشد.

لقمان، زرآبادی و بهزادفر (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر متقابل مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی بر کیفیت زندگی در محله‌های شهری با استفاده از روش معادلات ساختاری (مورد مطالعه: محله‌های سلطان میراحمد و فین کاشان) دریافتند که میان ابعاد متغیر سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی رابطه معنادار است. شاخص اعتماد بیشترین تأثیر را بر متغیر کیفیت زندگی و سلامت محیط بیشترین تأثیر را بر متغیر سرمایه اجتماعی دارد.

شارع پور، ریاحی و آرمان (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی بر سلامت روان (مطالعه شهروندان ساکن تهران، سازمان بهداشت جهانی و شهرداری تهران دریافتند متغیرهای اعتماد اجتماعی، احساس تعلق، روابط اجتماعی، تحصیلات، ارزش‌ها و هنجارها تأثیر معنادار مثبت و متغیرهای مشارکت رسمی و نوع دوستی تأثیر معناداری منفی بر سلامت شهروندان دارند.

رحمانی فیروزجاه و سهرابی (۱۳۹۲) در تحقیقی با عنوان بررسی جامعه‌شناختی رابطه میان کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی در شهر تهران دریافتند که پاسخگویان با کیفیت زندگی متوسط، بیشترین امتیاز را در سرمایه اجتماعی و ابعاد آن یعنی اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی به خود اختصاص داده‌اند و میزان این سه متغیر در انواع کیفیت زندگی متفاوت و معنادار است.

Vannebo & Ljunggren (2021) در پژوهشی با عنوان پل زدن یا پیوند زدن: چارچوب سازمانی برای مطالعه سرمایه اجتماعی در مهدکودک‌ها دریافتند، مهدکودک‌ها قادر به شکل‌دهی سرمایه اجتماعی و مکانیسم‌های توسعه اشکال مختلف شبکه‌ها در سازمان‌های رفاهی هستند. همچنین مهدکودک‌هایی که دارای یک گروه کاربری ناهمگون و یک گروه کاربری با جهت‌گیری جامعه هستند در ایجاد انواع شبکه‌های اجتماعی موفق‌تر هستند.

Sommer & Gamper (2021) در پژوهشی با عنوان فراتر از جبر ساختاری: مزایا و چالش‌های تحلیل کیفی شبکه‌های اجتماعی برای مطالعه سرمایه اجتماعی مهاجران دریافتند، یک رویکرد روش‌شناختی کاربردی، با توجه به جنبه‌های ساختاری و زمینه‌ای و همچنین نقش فعال بازیگران در دسترسی و شکل‌دهی به آن‌ها، می‌تواند بر برخی از

تحلیل جامعه‌شناختی رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در ...؛ قانع و همکاران | ۲۰۷

مشکلات «جبرگرایی ساختاری» غلبه کند. تحلیل کیفی شبکه‌های اجتماعی به‌ویژه برای تأکید بر نقش عامل انسانی و تغییرات زمانی روابط اجتماعی از نظر ترکیب شبکه و محتوای شبکه و همچنین برای کاوش در معنای متصل به پیوندهای اجتماعی، موانع دسترسی بالقوه به برخی موارد ارزشمند است.

Adedeji et al (2021) در پژوهشی با عنوان سرمایه اجتماعی شناختی و ساختاری به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده کیفیت زندگی برای مهاجران آفریقایی جنوب صحرا در آلمان دریافتند که سرمایه اجتماعی ساختاری و شناختی ۱۵٪ از واریانس کیفیت زندگی را توضیح می‌دهد و اثرات مستقیم قابل توجهی بر کیفیت زندگی دارند. این یافته‌ها از نتایج تحقیقات قبلی پشتیبانی می‌کنند، بینشی منحصر به فرد از زندگی مهاجران SSA در آلمان ارائه می‌کنند و سؤالات بیشتری را در مورد رفاه این گروه مهاجر برمی‌انگیزند.

Szabo et al (2021) در پژوهشی با عنوان یک گروه‌بندی برای همه مناسب نیست: سیر طولی کیفیت زندگی در بزرگسالان پنج مسیر را برای آن نشان داد: بالا و پایدار، متوسط و در حال کاهش، پایین و در حال افزایش، پایین و در حال کاهش و پایین و پایدار. در استانداردهای زندگی اقتصادی تفاوت‌هایی در مقاطع مختلف در عوامل جمعیتی پایه مشخص شد. حفظ و حتی بهبود کیفیت زندگی در مراحل بعدی زندگی امکان‌پذیر است؛ که به معنای توانایی در ایجاد سیاست‌هایی دقیق و جزئی برای گروه‌های بزرگسالان است.

Ferreira et al (2021) در پژوهشی با عنوان کیفیت زندگی در قرنطینه COVID-19 در پرتغال دریافتند که افراد در قرنطینه در مقایسه با جمعیت عمومی قبل از همه‌گیری سطح بالاتری از اضطراب و سطح پایین‌تری از کیفیت زندگی مرتبط با سلامت را دارند. زنان و افراد مسن اضطراب بیشتر و کیفیت زندگی پایین‌تری در مقایسه با دیگران دارند. ساکنین شهرهای کوچک و روستاها در مقایسه با شهرهای بزرگ دارای کیفیت زندگی بهتری هستند. همچنین اضطراب، عواقب اجتماعی و اقتصادی شیوع می‌تواند کیفیت زندگی مرتبط با سلامت افراد را کاهش دهد.

Ward et al (2020) در پژوهشی با عنوان سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در

بزرگ‌سالان مسن‌تر شهری و روستایی بر اساس یافته‌های مطالعه طولی ایرلندی در مورد سالخورده‌گی، دریافتند که رابطه بین محیط اجتماعی و کیفیت زندگی بین جمعیت روستایی و شهری متفاوت است. انسجام اجتماعی فقط در بین ساکنان شهری با کیفیت زندگی ارتباط داشت. در حالی که فروپاشی اجتماعی در کیفیت زندگی ساکنان شهری و روستایی مهم‌تر بود. محدودیت‌های عملکردی، علائم افسردگی و تنهایی نیز با کیفیت زندگی پایین‌تر مرتبط بود. سرمایه اجتماعی و محیط اقتصادی اجتماعی، مستقل از عوامل دیگر، کیفیت زندگی را تحت تأثیر قرار می‌دهند و سطوح بالاتر محرومیت منطقه‌ای با کاهش کیفیت زندگی در بین ساکنان روستاها همراه بود.

Szemik et al (2019) در پژوهشی با عنوان کیفیت زندگی و سلامتی در بین افراد ساکن در یک منطقه صنعتی لهستان، دریافتند که کیفیت زندگی اجتماعی بالاترین و کیفیت زندگی محیطی کمترین امتیاز را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین کیفیت زندگی پایین در همه حوزه‌ها با خودارزیابی پایین از سلامت، رضایت شغلی و فعالیت بدنی کم مرتبط بوده است و بدترین کیفیت زندگی اقتصادی و محیطی با درآمد ماهانه و سطح تحصیلات پایین مرتبط بوده است.

Verger et al (2013) در پژوهشی با عنوان کیفیت زندگی، سرمایه اجتماعی، فقر و محرومیت اجتماعی در لهستان دریافتند که عواملی مانند سن یا تحصیلات و همچنین شرایط مادی (درآمد، شرایط زندگی، بودجه) تأثیر مستقیم ضعیفی بر رضایت از زندگی دارند. روابط اجتماعی و دوستانه و نیز شرایط خانوادگی تأثیر چشمگیری بر رضایت از زندگی دارد و میزان رضایت از زندگی تحت تأثیر دوره قبلی زندگی است.

در مجموع پژوهش حاضر با تحقیقات پیش از خود ضمن دارا بودن برخی اشتراکات، نقاط تمایزی نیز دارد. اگرچه پژوهش حاضر به دنبال بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی است، اما در بررسی این رابطه تمایزی با تحقیقات مذکور دارد. نخست آنکه سرمایه اجتماعی را در سه بعد ساختاری، شناختی و هنجاری و کیفیت زندگی را در دو بعد عینی و ذهنی خواهد سنجید که در هیچ‌یک از تحقیقات پیشین این ابعاد به صورت جامع بررسی نشده و سرمایه اجتماعی با ابعادی چون اعتماد، مشارکت، احساس تعلق و

روابط اجتماعی و کیفیت زندگی در ابعادی چون اقتصادی، کالبدی و اجتماعی موردسنجش قرار گرفته است. مورد دوم به مورد مطالعه یعنی شهر کرمانشاه مربوط است؛ برای نخستین بار رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در این شهر بررسی شده است. وجه تمایز دیگر این پژوهش به تحلیل‌های آماری آن مربوط می‌شود که به سنجش روابط همبستگی محدود نشده، بلکه با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی ابعاد دو متغیر مورد مطالعه را شناسایی و اعتبار دو مقیاس محقق ساخته را به روش اعتبار سازه برآورد خواهد نمود. در نهایت نیز یک مدل ساختاری از روابط بین دو سازه، بر اساس رویکرد معادلات ساختاری ارائه خواهد کرد.

چارچوب نظری

صورت‌بندی‌های مختلفی از مفهوم سرمایه اجتماعی^۱ انجام شده است. سرمایه اجتماعی مجموعه‌ای از منابع در دسترس می‌باشد که از مشارکت در شبکه‌های اجتماعی به دست آمده و اگرچه در ابتدا یک ویژگی فردی بود ولی در حال حاضر ویژگی با فرض اعتماد متغیر می‌باشد که روابط اجتماعی و تبادل اشتراکات را تسهیل نموده است. (ویلار و کارتز به نقل از لطیفی، ۱۳۹۶:۱۸۱). بوردیو سرمایه اجتماعی را محصول نوعی سرمایه‌گذاری فردی یا جمعی آگاهانه یا ناآگاهانه می‌داند که به دنبال تثبیت یا بازتولید روابط اجتماعی است که مستقیماً در کوتاه‌مدت یا بلندمدت قابل استفاده هستند (Bourdieu, 1986). جایگاه عاملین در میدان و صحنه اجتماعی بر اساس میزان سرمایه نسبی‌شان و استراتژی‌هایی که برای دستیابی به اهدافشان اتخاذ می‌کنند، مشخص می‌شود (فیلد، ۱۳۹۲، ۹۲). از سوی دیگر، کلمن منابع ناشی از شبکه اجتماعی را به طور کامل در متن ساختار اجتماعی بررسی می‌کند و سرمایه اجتماعی را مقوله‌ای مولد می‌داند که دستیابی به اهداف مشخص را ممکن می‌سازد؛ اهدافی که بدون سرمایه اجتماعی تحقق نمی‌یابند (Coleman, 1988:98). تعریف مذکور از سرمایه اجتماعی توسط کلمن، پلی بین فرد و اجتماع ایجاد کرد. او سرمایه اجتماعی را به عنوان «دارایی فرد» و ساخته «منابع

ساختاری اجتماعی» گرفت (Coleman, 1994:302). از منظر پاتنام، تریجیلیا و وود هاوس نیز، دو شکل از سرمایه اجتماعی از یکدیگر قابل تفکیک هستند: سرمایه اجتماعی درون‌گروهی یا انحصاری که خانواده، دوستان صمیمی و خویشاوندان نزدیک را در برمی‌گیرد و سرمایه اجتماعی ارتباط‌دهنده یا جامع که افراد را با آشنایان دورتر ارتباط می‌دهد (Wodehouse, 2006:91) (Woolcock, 2001:13) (فیلد، ۱۳۹۲:۱۰۸).

از منظری دیگر، ناهایت و گوشال سرمایه اجتماعی را دارای سه بعد شناختی^۱، رابطه‌ای^۲ و ساختاری^۳ می‌دانند. بعد شناختی اشاره به منابعی دارد که فراهم‌کننده، متظاهر، تعبیرها و تفسیرها و سیستم‌های معانی مشترک در میان گروه‌هاست (دیانی، پریخ و محمودی، ۱۳۹۱، ۹۶). بعد رابطه‌ای بر کیفیت ویژه روابطی که یک کنشگر در شبکه دارد متمرکز است و بعد ساختاری شامل پیوندهای شبکه اجتماعی و جایگاه ارتباطات یک کنشگر در ساختار اجتماعی است (Weber and Weber, 2007:13).

لین نیز در تئوری خود یعنی تئوری منابع اجتماعی^۴، سرمایه اجتماعی را به‌مثابه منابع نهفته در ساختار اجتماعی تعریف می‌کند که با کنش‌های هدفمند، برای افراد قابل دسترس است (Lin, 1999:7). بر اساس این تئوری دستیابی به منابع اجتماعی و استفاده از آن‌ها (منابع نهفته در شبکه‌های اجتماعی) می‌تواند به موقعیت‌های اجتماعی، اقتصادی، بهتری منجر شود (حسینی و کریمی، ۱۳۹۵، ۶۵). اگر سرمایه اجتماعی در پی دستیابی به منابع ارزشمند در روابط اجتماعی باشد، موقعیت‌های شبکه‌ای ضرورتاً تعیین‌کننده آن نیستند بلکه می‌بایست دسترسی به منابع نهفته را تسهیل نماید (Lin, 1999:31-35).

پیرامون دیگر مفهوم موردنظر پژوهش یعنی کیفیت زندگی نیز، نظریات متفاوتی مطرح شده است. اولین تلاش‌ها برای اندازه‌گیری کیفیت زندگی، از جنبش شاخص‌های اجتماعی نشأت گرفته است. شاخص‌هایی که طیفی از مقیاس‌های بروندادهای اجتماعی در رابطه با اهداف اجتماعی مشخص یا همان کیفیت زندگی هستند (Hawes, 1982, 74).

-
1. Cognitive
 2. Relational
 3. Structural
 4. Social resource theory

همان‌گونه که معروف‌ترین اقتصاددانان جهان تأکید می‌کنند که شاخص‌های کلی اقتصادی مانند تولید ناخالص ملی، تورم و کسری بودجه، از ارزیابی وضعیت اقتصادی واقعی در کشور دور است. لازم است که شاخص‌هایی داشته باشیم که منعکس‌کننده کیفیت زندگی انسانی کامل، پوشش‌دهنده نواحی مختلف فعالیت‌های انسانی و مهم‌ترین آن‌ها باشند (Puskorius, 2015:156). از طرفی کیفیت زندگی را به‌عنوان قابلیت زیست‌پذیری یک ناحیه، عنوان رفاه عمومی، بهزیستی اجتماعی، شادکامی، رضایتمندی و یا سنج‌های برای میزان جذابیت تفسیر کرده‌اند (Epley & Menon, 2008:281). برخی صاحب‌نظران واژه کیفیت زندگی را در رشته‌ای پیوسته از مفاهیم قرار می‌دهند و برخی آن را مفهومی چندبعدی می‌دانند (Ulengin, 2001:5).

از نظر لی سه رویکرد در تعریف کیفیت زندگی وجود دارد: رویکرد اول معتقد است که کیفیت زندگی به شرایط افراد مربوط می‌باشد (خرد). رویکرد دوم مفهومی چندبعدی است که به توصیف حوزه‌های چندگانه کیفیت زندگی و همچنین تأثیر متقابل این حوزه‌ها بر یکدیگر می‌پردازد و سومین رویکرد با دو شاخص عینی و ذهنی اندازه‌گیری می‌شود (Lee, 2008:1211). اشمیت و نول در سطح فردی میان جنبه‌های شناختی و عاطفی رفاه ذهنی و میان ابزار (منابع و ظرفیت‌ها) و اهداف یا دستاوردهای (شرایط زندگی) رفاه عینی تمایز قائل می‌شوند. در سطح اجتماعی، دو سازه اصلی کیفیت زندگی را همبستگی اجتماعی و تداوم‌پذیری^۱ می‌دانند (Phillips, 2006:176).

در رویکرد عاملیتی^۲ توانایی‌های فرد در مرکز توجه است و بدون توجه به امکانات و ساختار پیرامون، قابلیت‌ها و توانایی‌های فرد موردبررسی قرار می‌گیرد. این رویکرد در وضعیتی ساده‌تر بیان می‌کند که کیفیت زندگی به وضعیت جامعه ارتباطی ندارد و افراد صرفاً با توجه به توانایی‌های خود، تعیین‌کننده میزان کیفیت زندگی‌شان هستند (قائمی و همکاران، ۱۴۰۱:۳۱). این رویکرد در بحث از کیفیت زندگی برای عاملیت انسانی، نقش محوری قائل است و کیفیت زندگی را بیشتر ناظر بر ذهنیات، قابلیت‌ها و توانمندی‌های

1. Sustainability

2. Agential approach

افراد می‌داند تا شرایط ساختاری اجتماعی یا محیط پیرامونی. از رویکردهای گوناگون عاملیتی در مواجهه با کیفیت زندگی، مطلوبیت‌گرایی^۱، ارزش‌های عام^۲، نیاز محور^۳ و قابلیت^۴ می‌باشند (نوابخش و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۲۷). رویکرد مطلوبیت‌گرایی بر این اصل بنا شده است که در میان گزینه‌های موجود باید آن چیزی را برگزید که حداکثر لذت و خیر را برای اکثریت ایجاد می‌کند؛ و به مردم این امکان را می‌دهد که خودشان آنچه را که ارزش ذاتی دارد انتخاب کنند (Robertson, 2007: 1-2). رویکرد ارزش‌های عام به این امر تأکید دارد که اگر مردم در شرایط کاملاً آگاهانه قرار گیرند، چه علایقی خواهند داشت؟ این‌ها ارزش‌هایی هستند که موجب بهبود کیفیت زندگی هر انسانی می‌شوند. از نظر گریفین مجموعه این ارزش‌ها عبارت‌اند از: مهارت و موفقیت، عناصر خاص وجودی انسان شامل عاملیت، خودمختاری، آزادی و قابلیت‌های اساسی، شناخت، لذت و روابط عمیق شخصی (Griffin, 1986:53). رویکردهای نیاز محور با بحث از نیازهای اساسی آغاز می‌شوند و با امور واقعی در ارتباط‌اند. به‌طور کلی می‌توان آن‌ها را در سه رویکرد متفاوت شناسایی کرد: رویکرد نیازهای اساسی^۵ پایه مشخصی را برای حد معینی از استانداردهای قابل قبول زندگی ارائه می‌دهد. «یک فلسفه سیاسی را برای جوامع فقیر ارائه می‌دهد که مبتنی بر دخالت دولت در توزیع درآمد و الگوی مناسب مصرف است.» (Stewart, 1996:64). سازمان ملل توسعه انسانی را فرایند گسترش دامنه انتخاب مردم و افزایش سطح رفاه و کیفیت زندگی از طریق بسط قابلیت‌ها و کارکردهایشان می‌داند (Stewart, 2013:1). مشخصه‌های متمایز رویکرد توسعه انسانی، اولویت برخورداری انسان‌ها از فرصت‌ها و آزادی برابر جهت انتخاب شیوه‌های زندگی، کاهش فقر ناشی از فرصت‌های برابر، ارتقای قابلیت‌ها و برابری فرصت‌ها برای انتخاب کردن باهدف قدرت‌دهی و مبتنی بر گفت‌وگو است (تیو و محمودی، ۲۰۱۴: ۲۰). رویکرد نیازهای انسانی^۶

-
1. Utilitarian
 2. Prudential values
 3. Need-based
 4. Capability
 5. Basic needs approach
 6. Human needs approach

دویال و گوف در مقایسه با رویکرد نیازهای انسانی، سطح بالاتری از تأمین نیازهاست به لحاظ تئوریک نیز این رویکرد، چارچوبی را برای ارضای نیازهای عینی به دست می‌دهد که دامنه وسیع‌تری نسبت به رویکرد ارزش‌های عام دارند. نیاز در واقع شکاف میان وضع موجود و وضع مطلوب است. نیاز انسان را وادار به کنش و عمل می‌کند که می‌تواند منجر به دستیابی یا عدم دستیابی به هدف شود (فتاحی، ۱۳۸۹: ۵۳). رویکرد قابلیت‌های انسانی روشی است برای مفهوم‌سازی کیفیت زندگی و در نهایت ارزیابی توسعه انسانی. در این دیدگاه گسترش آزادی هم به‌عنوان هدف اولیه و هم به‌عنوان ابزار اصلی توسعه مدنظر قرار دارد. آمارتیا سن در واقع توسعه زمانی اتفاق می‌افتد که قابلیت‌های انسان شکوفا شود. در این رویکرد توسعه به معنای شکوفایی قابلیت‌های انسان یک فرایند انسان‌دوستانه است. آمارتیا سن این رویکرد انسان‌دوستانه را جهت تبیین بهزیستی و رفاه، در آزادی می‌بیند. در واقع او آزادی را هم به‌عنوان هدف و هم به‌عنوان ابزار توسعه مورد توجه قرار می‌دهد (سن، ۱۳۸۲: ۱۷).

اینک باید میان دو مفهوم مورد نظر پژوهش یعنی سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی، پیوندی نظری برقرار نمود. همان‌طور که مشاهده شد، اساساً برخی صاحب‌نظران، شاخص توسعه انسانی را همان شاخص کیفیت زندگی می‌دانند. بررسی نظریه‌های موجود در این زمینه و مرور پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد که میزان سرمایه اجتماعی با مقیاس‌هایی نظیر شبکه‌ها و روابط فردی، ساختار ارتباطی، اعتماد بین شخصی، پیوندهای اجتماعی و تجربیات مشترک بر کیفیت زندگی افراد در جامعه اثرگذار است. محتوا، نوع و کیفیت شبکه روابط، تأثیرات زیادی بر موفقیت افراد در حوزه‌های مختلف زندگی آن‌ها و کل کیفیت زندگی‌شان برجا می‌گذارد. حال باید دید چگونه مردم می‌توانند به شاخص‌های کیفیت زندگی دست یابند. سرمایه اجتماعی جمع منابع واقعی و بالقوه‌ای است که حاصل شبکه بادوامی از روابط کم‌ویش نهادینه‌شده، آشنایی و شناخت متقابل است. سرمایه اجتماعی کنش‌های معین افراد درون ساختار و مشارکت را برای منافع چندسویه تسهیل می‌کند و در بستر هنجارها، اعتماد، مشارکت و عمل متقابل در شبکه‌های اجتماعی است که پیچیدگی‌ها و دشواری‌های فراگیری از کنش‌های درهم‌تنیده را قابل‌حل می‌کند.

سرمایه اجتماعی در واقع مقوله‌ای مولد است که دستیابی به اهداف مشخص را ممکن می‌سازد و در پیکار اجتماعی که در حیطه‌ها و عرصه‌های اجتماعی گوناگون رخ می‌دهد، چون سرمایه‌ای ارزشمند عمل می‌کند و بر نتیجه این پیکار اثر می‌گذارد که معمولاً در شرایط عادی به نفع طبقه فرادست است. عضویت در یک شبکه این امکان را فراهم می‌آورد تا از سرمایه مشترک گروه به هر یک از اعضا سهمی اعطا شود که به آن‌ها اعتبار دهد؛ تنها زمانی در داخل شبکه همبستگی به وجود می‌آید که عضویت سود مادی و نمادی به همراه داشته باشد؛ و از «تلاش برای شخصی کردن یک هدیه» و اعتبار آن سخن به میان می‌آورد. شبکه‌هایی که بر اساس ارزش‌ها و هنجارهای مشترک شکل می‌گیرند، منبع تولید و بسط اعتماد اجتماعی هستند که نوعی دارایی را تشکیل می‌دهند که اعضای آن‌ها به‌عنوان سرمایه از آن استفاده می‌کنند.

هنجارهای مشارکت مدنی با منابع (شبکه‌ها، هنجارها و اعتماد) در جوامع مدنی، خصلتی خود تقویت‌کننده دارند و باعث ارتقاء همکاری، مشارکت مدنی، اعتماد متقابل و رفاه اجتماعی می‌گردند و در جوامع غیر مدنی به‌خاطر نداشتن توان خود تقویتی باعث تقویت عهدشکنی، بی‌اعتمادی، بهره‌کشی انزوا و رکود می‌گردند. خصلت خود تقویت‌کنندگی ناشی از چرخه‌ای است که در منابع سرمایه اجتماعی وجود دارد. فرد در میدان‌های اجتماعی، هرچه از منابع و دارایی‌های بیشتری برخوردار باشد، از امکانات و لوازم کنشگری قدرتمندی تیز بهره‌مند خواهد بود. دستیابی به منابع اجتماعی و استفاده از آن‌ها (منابع نهفته در شبکه‌های اجتماعی) می‌تواند به موقعیت‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بهتری منجر شود؛ موضوعی که بالطبع کیفیت زندگی را نیز در هر دو ساحت عینی و ذهنی آن تحت تأثیر قرار خواهد داد.

در حقیقت، کیفیت زندگی در معنای واقعی آن نمی‌تواند مستقل از مناسبات، روابط و پیوندهای مشترک اجتماعی و وابستگی متقابل باشد که امنیت شخصی و اقتصادی و حمایت شهروندی را تضمین می‌کند و سازگاری با قوانین، همکاری و رفتار مطابق علائق مشترک باعث تداوم آن می‌شود. از طریق بهبود کیفیت تعاملات و ارتباط اعضا در درون یک گروه برخوردار از ارزش‌های هسته‌ای (لذت‌جویی و اجتناب از درد) و غیرهسته‌ای

(مهارت، موفقیت و ارزش‌هایی که به زندگی انسان هدف و جهت می‌دهند)، استانداردهای مناسب زندگی، سطح رفاه و کیفیت زندگی اعضا بهبود می‌یابد.

در تبیین رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی توجه به خصوصیات و شرایط محیط در کنار سایر مقدمات مربوط به کیفیت زندگی اهمیت دارد؛ بنابراین می‌توان گفت که مفهوم سرمایه اجتماعی و مفهوم کیفیت زندگی همبستگی فراوانی دارند و سرمایه اجتماعی بخشی از توانایی فرد برای بهره‌مندی از شاخص‌های کیفیت زندگی را فراهم می‌کند.

امکانات مادی قرارگرفته در اختیار فرد و منتج از سرمایه اجتماعی، عموماً شکل عینی کیفیت زندگی را به‌واسطه داشته‌ها و منابع بیشتر ارتقا خواهد داد. از سوی دیگر امکانات و توانایی‌های ذهنی حاصل از حضور در شبکه‌های اجتماعی و پیامدهای تبدیلی آن، بعد ذهنی کیفیت زندگی را تغییر خواهد داد؛ بنابراین در مجموع می‌توان گفت سرمایه اجتماعی می‌تواند به شکلی مستقیم یعنی از طریق منابع حاصل از قرارگیری فرد در شبکه‌های اجتماعی مؤثر و نیرومند و یا به شکلی غیرمستقیم در اثر «تبدیل شدن» به دیگر سرمایه‌های حیاتی، کیفیت عینی و ذهنی زندگی فرد را تحت تأثیر قرار دهد.

فرضیه‌های تحقیق

فرض محوری: همان‌گونه که در طرح مسئله بیان شد، تحولات جمعیتی، کالبدی و اجتماعی فرهنگی، ساختار اقتصادی نامناسب و عدم توازن کیفیت زندگی در شهر کرمانشاه را در پی داشته است و با توجه به اهمیت سرمایه اجتماعی در تغییرات کیفیت زندگی به نظر می‌رسد بین سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در شهر کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه‌های جزئی: بر اساس تئوری‌های مطرح‌شده و چارچوب نظری پژوهش به نظر می‌رسد سرمایه اجتماعی در بعد ساختاری که دارای مقیاس‌های شبکه‌ها و روابط بین فردی، استفاده از اطلاعات ارزشمند دوستان، مشورت با دیگران، ساختار ارتباطی

تسهیل‌کننده است با کیفیت زندگی در بعد عینی (وضعیت مسکن، درآمد، حمل‌ونقل، دسترسی به خدمات و تسهیلات، وضعیت محل زندگی و سلامت و مراقبت بهداشتی) و ذهنی (احساس تعلق، لذت‌جویی، هدف‌مندی، رضایت‌مندی و رشد و شکوفایی) رابطه معناداری دارد.

سرمایه اجتماعی در بعد هنجاری (اعتماد بین شخصی، ارتباط متقابل و مشارکت با دوستان و همکاران، روابط مبتنی بر صداقت) با کیفیت زندگی عینی و ذهنی رابطه معناداری دارد و سرمایه اجتماعی در بعد شناختی (اطلاع از آینده، نزدیکی افکار و بینش‌های مشترک و تجربه‌های مشترک) با کیفیت زندگی (عینی و ذهنی) دارای رابطه معنادار است.

روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش، روش پیمایش و ابزار آن پرسشنامه است. جامعه آماری این تحقیق شهروندان بالای ۱۵ سال کرمانشاه هستند. در این پژوهش از نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای استفاده شد. با توجه به ویژگی‌های اجتماعی فرهنگی و کالبدی شهر، مناطق ۱، ۲ و ۴ (پایین، متوسط و بالا) انتخاب گردید و بر اساس نقشه شهر کرمانشاه از هر منطقه چند محله، بلوک و سپس واحدهای مسکونی مشخص انتخاب شد. حجم نمونه با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران برای جامعه نامحدود، ۳۸۴ نفر برآورد شد. به منظور بررسی میدانی از پرسشنامه‌ای محقق ساخته استفاده شد که بر اساس ابعاد ساختاری، شناختی و هنجاری متغیر سرمایه اجتماعی و ابعاد عینی و ذهنی متغیر کیفیت زندگی مقیاس‌ها و گویه‌های مناسب تدوین گردید. پایایی یا اعتماد^۱ ابزار سنجش بر اساس آلفای کرونباخ برای متغیرهای مستقل و وابسته بیش از ۰/۷۵ بود و برای سنجش روایی یا اعتبار^۲ آن از روش اعتبار محتوایی صوری استفاده شد. برای آزمون فرضیه‌های تحقیق از آزمون ضریب همبستگی پیرسون، در قالب بسته نرم‌افزاری Spss استفاده شد و برای تحلیل بارهای عاملی و برقراری روابط علی متغیرهای مستقل با متغیر وابسته و رسم مدل، نرم‌افزار AMOS

1. Reliability

2. Validity

مورد استفاده قرار گرفت.

جدول ۱. شاخص سازی و ابعاد سازی متغیرهای پژوهش

شماره گویه	مقیاس	ابعاد	متغیرها		
۱-۷	شبکه‌ها و روابط بین فردی	ساختاری	سرمایه اجتماعی	متغیر مستقل	
۸-۱۲	استفاده از اطلاعات ارزشمند دوستان				
۱۳-۱۷	مشورت با دیگران				
۱۸-۲۴	ساختار ارتباطی تسهیل‌کننده				
۲۵-۳۲	اعتماد بین شخصی	هنجاری			
۳۳-۴۰	ارتباط متقابل و مشارکت با دوستان و همکاران				
۴۱-۴۵	روابط مبتنی بر صداقت				
۴۶-۵۱	اطلاع از آینده	شناختی			
۵۲-۵۹	نزدیکی افکار و بینش‌های مشترک				
۶۰-۶۳	تجربه‌های مشترک				
۶۴-۶۸	وضعیت مسکن				عینی
۶۹-۷۴	درآمد				
۷۵-۸۰	حمل و نقل				
۸۱-۸۹	دسترسی به خدمات و تسهیلات				
۹۰-۹۵	وضعیت محل زندگی				
۹۶-۱۰۴	سلامت و مراقبت بهداشتی				
۱۰۵-۱۱۲	احساس تعلق	ذهنی			
۱۱۳-۱۱۸	لذت‌جویی				
۱۱۹-۱۲۳	هدف‌مندی				
۱۲۴-۱۳۰	رضایت‌مندی				
۱۳۱-۱۳۴	رشد و شکوفایی				

توصیف و تحلیل یافته‌ها

از مجموع ۳۸۴ پاسخگو، ۵۲/۸٪ زن و ۴۸/۲٪ مرد هستند. ۴۴/۵٪ متأهل ۴۱/۹٪ مجرد، ۹/۶٪ طلاق گرفته و ۴٪ همسر فوت‌شده (۴٪) هستند. ۲۲/۷٪ در گروه سنی کمتر از ۲۵ سال، ۱۹/۳٪ در گروه سنی ۲۵ تا ۳۵ سال، ۲۲/۹٪ در گروه سنی ۳۵ تا ۴۵ سال، ۱۸/۵٪ در

گروه سنی ۴۵ تا ۵۵ سال و ۹/۶٪ در گروه سنی ۵۵ سال و بالاتر هستند. ۷/۳٪ دارای تحصیلات زیر دیپلم، ۱۵/۶٪ دیپلم، ۲۰/۶٪ فوق‌دیپلم، ۳۲/۶٪ لیسانس، ۱۵/۱٪ فوق‌لیسانس و ۸/۹٪ دکتری و بالاتر هستند.

جدول ۲. توزیع فراوانی متغیرهای سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی

متغیر		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	کل
سرمایه اجتماعی	فراوانی	۲۹	۵۱	۲۱۲	۶۸	۲۴	۳۸۴
	درصد	۷,۶	۱۳,۳	۵۵,۲	۱۷,۷	۶,۳	۱۰۰
کیفیت زندگی	فراوانی	۵۳	۱۱۱	۱۱۱	۷۷	۳۲	۳۸۴
	درصد	۱۳,۸	۲۸,۹	۲۸,۹	۲۰,۱	۸,۳	۱۰۰

نتایج جدول توزیع فراوانی نشان می‌دهد که بیشتر پاسخگویان وضعیت سرمایه اجتماعی خود را متوسط ارزیابی کرده‌اند. باین حال پاسخگویانی که سرمایه اجتماعی خود را زیاد و خیلی زیاد (بیش از حد متوسط) ارزیابی کرده‌اند بیشتر از پاسخگویانی هستند که سرمایه اجتماعی‌شان را کم و خیلی کم (کمتر از حد متوسط) ارزیابی کرده‌اند.

همچنین پاسخگویانی که کیفیت زندگی خود را متوسط و کم ارزیابی کرده‌اند بیشتر از پاسخگویانی است که کیفیت زندگی‌شان را زیاد، خیلی کم و خیلی زیاد ارزیابی کرده‌اند. به صورت کلی پاسخگویانی که کیفیت زندگی خود را کم و خیلی کم (کمتر از حد متوسط) ارزیابی کرده‌اند بیشتر از پاسخگویانی هستند که سرمایه اجتماعی‌شان را زیاد و خیلی زیاد ارزیابی کرده‌اند.

همچنین میانگین نمره کیفیت زندگی ۱۹۶,۲۵ و میانگین سرمایه اجتماعی ۱۹۰ می‌باشد.

جدول ۳. آزمون نرمالیتی متغیر کیفیت زندگی

کیفیت زندگی	کولموگروف - اسمیرنوف			شاپیرو ویلک	
	ضریب	درجه آزادی	سطح معناداری	ضریب	درجه آزادی
کیفیت زندگی	۱/۵۱	۳۸۴	۰/۰۶۱	۱/۷۶	۳۸۴
					سطح معناداری
					۰/۰۶۴

با توجه به نتایج جدول آزمون‌های نرمالیتی، برای هر دو آزمون شاپیروویلک و کولموگروف-اسمیرنوف سطح معناداری ۰/۰۶ است و از سطح معناداری استاندارد (۰/۰۵) بیشتر است که به معنای توزیع نرمال داده‌ها است بنابراین از آزمون‌های پارامتریک (ضریب همبستگی پیرسون) برای سنجش رابطه متغیرها استفاده شد.

جدول ۴. رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی

نام متغیرها	ضریب همبستگی	سطح معناداری (sig)	رابطه معنادار
سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی	۰/۴۶	۰/۰۰*	است
سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی عینی	۰/۴۰	۰/۰۰*	است
سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی ذهنی	۰/۴۱	۰/۰۰*	است
بعد ساختاری سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی	۰/۲۳	۰/۰۰*	است
بعد ساختاری سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی عینی	۰/۲۱	۰/۰۰*	است
بعد ساختاری سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی ذهنی	۰/۱۸	۰/۰۰*	است
بعد هنجاری سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی	۰/۳۲	۰/۰۰*	است
بعد هنجاری سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی عینی	۰/۲۸	۰/۰۰*	است
بعد هنجاری سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی ذهنی	۰/۳۰	۰/۰۰*	است
بین بعد شناختی سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی	۰/۴۴	۰/۰۰*	است
بعد شناختی سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی عینی	۰/۳۶	۰/۰۰*	است
بعد شناختی سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی ذهنی	۰/۴۳	۰/۰۰*	است

با توجه به نتایج آزمون همبستگی پیرسون در فاصله اطمینان ۹۹٪ سطح معناداری برای متغیر سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی برابر با ۰/۰۰ می‌باشد که از سطح معناداری استاندارد (۰/۰۵) کمتر است؛ بنابراین بین سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در شهر کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به مقدار ضریب همبستگی که ۰/۴۶ است،

شدت این رابطه متوسط و جهت رابطه از نوع مستقیم است. همچنین بین ابعاد سرمایه اجتماعی و ابعاد کیفیت زندگی رابطه معنادار و مستقیم است. شدت رابطه سرمایه اجتماعی در بعد ساختاری با کیفیت زندگی در ابعاد عینی و ذهنی ضعیف است؛ بین سایر ابعاد سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی شدت رابطه متوسط برقرار است. در واقع نتایج آزمون نشان می‌دهد که با افزایش سرمایه اجتماعی، کیفیت زندگی نیز بهبود می‌یابد.

- به نظر می‌رسد متغیرهای تحصیلات و محل سکونت نقش میانجی معناداری در رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی دارد.

جدول ۵. آزمون ضریب همبستگی جزئی برای نقش میانجی تحصیلات

کیفیت زندگی	متغیر کنترل		تحصیلات
	همبستگی	سرمایه اجتماعی	
۰,۴۴	همبستگی		
۰,۰۰	سطح معناداری		
۳۸۴	درجه آزادی		

با توجه به نتایج آزمون ضریب همبستگی جزئی، با کنترل متغیر تحصیلات رابطه بین دو متغیر سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی کمتر از ۰,۰۵ است و رابطه همچنان معنادار است، اما شدت رابطه ۰,۴۴ است و مقداری کاهش یافته است. به عبارتی متغیر تحصیلات نقش چندانی بر رابطه دو متغیر سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی ندارد و رابطه دو متغیر واقعی است.

جدول ۶. آزمون ضریب همبستگی جزئی برای نقش میانجی محل سکونت

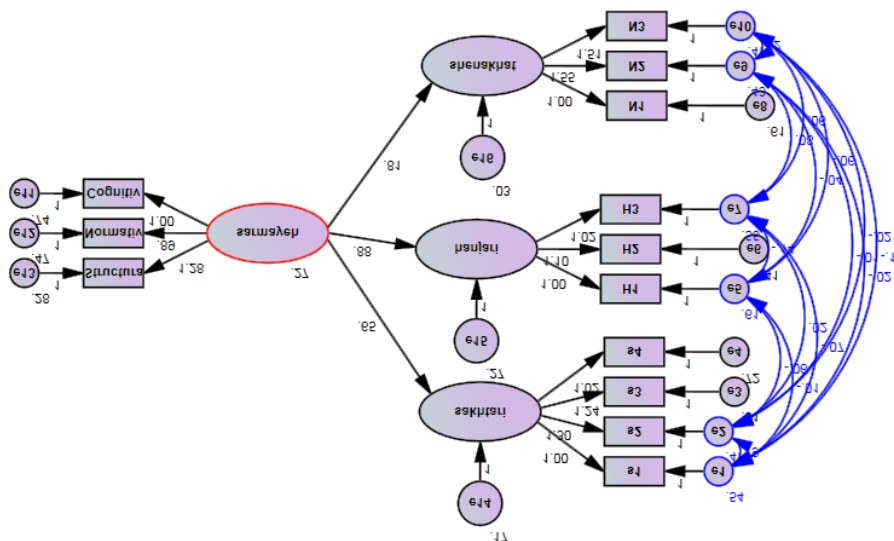
کیفیت زندگی	متغیر کنترل		محل سکونت
	همبستگی	سرمایه اجتماعی	
۰,۴۶	همبستگی		
۰,۰۰	سطح معناداری		
۳۸۴	درجه آزادی		

با توجه به نتایج آزمون ضریب همبستگی جزئی، با کنترل متغیر محل سکونت رابطه بین دو متغیر سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی کمتر از ۰,۰۵ است و رابطه همچنان معنادار است و شدت رابطه تغییر نکرده است. به عبارتی متغیر محل سکونت نقشی در رابطه دو متغیر سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی ندارد و رابطه دو متغیر واقعی است.

تحلیل عاملی تأییدی متغیرهای پژوهش

در این تحقیق برای تأیید یا رد فرضیات از مدل معادلات ساختاری استفاده شده است. همان‌طور که در شکل زیر مشاهده می‌شود متغیر سرمایه اجتماعی با ابعاد ساختاری، سرمایه هنجاری و سرمایه شناختی تبیین می‌شود.

شکل ۱. تحلیل عاملی تأییدی متغیر سرمایه اجتماعی با ضریب استاندارد

با توجه به شکل ۱ تمامی سؤال‌ها دارای بار عاملی بالاتر از ۰/۳ و مطلوب می‌باشند. برای بیان مقبولیت مدل از شاخص‌های تطبیقی، مقتصد و مجذور کامل استفاده شده است که نتایج به‌دست آمده در جدول ۷ قابل بررسی می‌باشد.

جدول ۷. شاخص‌های برازش متغیر سرمایه اجتماعی

مدل	X2/df	RMSEA	NFI	CFI	IFI	RFI	PRATIO	PCFI
میزان قابل قبول	< ۲	< ۰/۱	≥ ۰/۹	≥ ۰/۹	≥ ۰/۹	≥ ۰/۶	≥ ۰/۵۰	≥ ۰/۶
محاسبه شده	۱/۲۴	۰/۰۶	۰/۹۲	۰/۹۴	۰/۹۷	۰/۹۶	۰/۷۱	۰/۷۲

مقدار RMSEA یا جذر میانگین مربعات به دست آمده مقدار ۰/۰۶ است که با توجه به مقدار استاندارد کمتر ۰/۱ و مطلوب می‌باشد. شاخص‌های تطبیقی NFI یا شاخص برازش هنجار شده بنتلر-بونت ۰/۹۲، RFI یا شاخص برازش نسبی به دست آمده ۰/۹۶، CFI یا شاخص برازش تطبیقی به دست آمده ۰/۹۴ و IFI یا شاخص برازش افزایشی به دست آمده ۰/۹۷ می‌باشد که به برازش مطلوب مدل اشاره دارد. شاخص‌های مقتصد PCFI یا شاخص برازش تطبیقی مقتصد ۰/۷۲، PRATIO یا نسبت مقتصد ۰/۷۱ و نشان از وضعیت مطلوب مدل دارد. نسبت کای دو به درجه آزادی برابر ۱/۲۴ و مطلوب می‌باشد. با توجه به کلیه شاخص‌ها می‌توان گفت که مدل از برازش مناسبی برخوردار می‌باشد.

جدول ۸. بارهای عاملی مدل سرمایه اجتماعی

ضریب استاندارد	سطح معناداری	نسبت بحرانی (آماره تی)	خطای استاندارد	تخمین غیر استاندارد	سرمایه	ساختاری
۰/۸۸	۰/۰۰	۱۱/۱۶	۰/۱۲	۱/۰۰	اجتماعی	<-
۰/۷۹	۰/۰۰	۱۰/۱۷	۰/۱۰	۱/۰۶		<-
۰/۶۸	۰/۰۰	۸/۸۴	۰/۰۹	۰/۸۷		<-

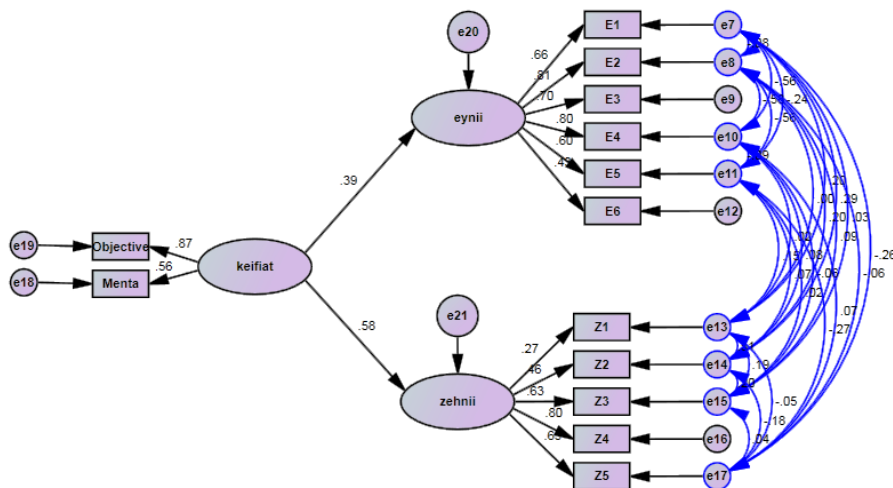
با توجه به داده‌های جدول سطح معناداری برای تمام متغیرها کمتر از ۰/۰۵ است و بیانگر این است که تمامی متغیرهای مشاهده شده به صورت معناداری متغیر پنهان مربوط به خود را تبیین می‌کنند. سرمایه ساختاری با ضرایب استاندارد ۰/۸۸ بیشترین نقش را در تعریف متغیر سرمایه اجتماعی داشته است.

تحلیل عاملی تأییدی متغیر کیفیت زندگی

همان‌طور که در شکل ۲ مشاهده می‌شود متغیر کیفیت زندگی با ابعاد عینی و ذهنی

اندازه‌گیری و تعیین می‌شود.

شکل ۲. تحلیل عاملی تأییدی متغیر کیفیت زندگی با ضریب استاندارد

با توجه به شکل ۲ تمامی سؤال‌ها دارای بار عاملی بالاتر از $0/3$ و مطلوب می‌باشند. برای بیان مقبولیت مدل از شاخص‌های تطبیقی، مقتصد و مجذور کامل استفاده شده است که نتایج به‌دست آمده در جدول ۹ قابل بررسی می‌باشد.

جدول ۹. شاخص‌های برازش مدل کیفیت زندگی

PCFI	PRATIO	RFI	IFI	CFI	NFI	RMSEA	X2/df	مدل
$\geq 0/6$	$\geq 0/50$	$\geq 0/6$	$\geq 0/9$	$\geq 0/9$	$\geq 0/9$	$< 0/1$	< 2	میزان قابل قبول
$0/73$	$0/71$	$0/95$	$0/90$	$0/91$	$0/90$	$0/04$	$1/27$	محاسبه شده

با توجه به داده‌های جدول تمامی شاخص‌ها در حد مطلوب قرار دارند و می‌توان گفت که مدل از برازش مناسبی برخوردار می‌باشد.

جدول ۱۰. بارهای عاملی مدل کیفیت زندگی

ضریب استاندارد	سطح معناداری	نسبت بحرانی (آماره تی)	خطای استاندارد	تخمین غیراستاندارد	کیفیت	عینی
۰/۷۶۳	۰/۰۰	۸/۱۵۴	۰/۱۳۶	۱/۱۳۹	<-	<-
۰/۸۲۹	۰/۰۰	۱۰/۲۴۱	۰/۱۸۲	۱/۴۱۷	<-	<-

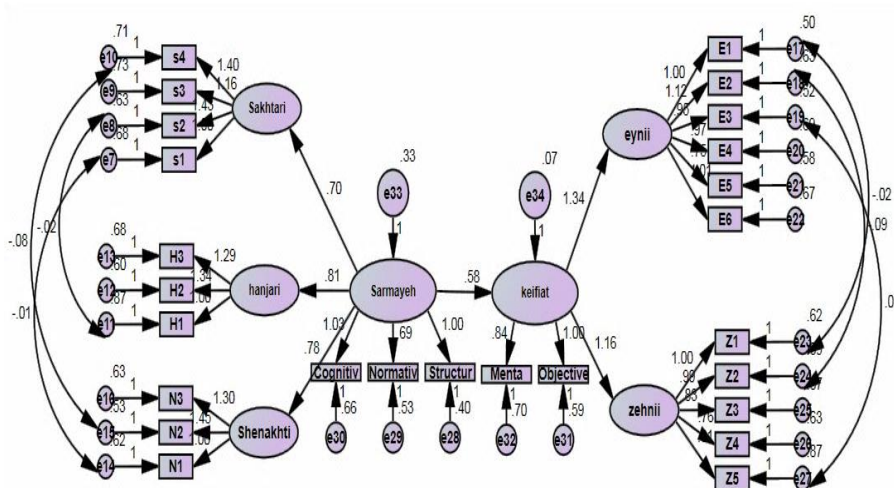
با توجه به داده‌های جدول سطح معناداری برای تمام متغیرها کمتر از ۰/۰۵ است و بیانگر این است که تمامی متغیرهای مشاهده‌شده به صورت معناداری متغیر پنهان مربوط به خود را تبیین می‌کنند. با توجه به ضرایب استاندارد می‌توان گفت کیفیت ذهنی بیشترین نقش را در تعریف متغیر کیفیت زندگی داشته است.

در مجموع و بر اساس نتایج تحلیل عاملی تأییدی هر دو متغیر سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی، می‌توان نتیجه گرفت که مقیاس‌های طراحی‌شده برای سنجش این دو متغیر، از اعتبار سازه برخوردار بوده و لذا مقیاس‌هایی «معتبر» هستند.

طراحی مدل معادلات ساختاری

مدل ساختاری در شکل زیر رابطه میان سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی را نشان می‌دهد.

شکل ۳. مدل ساختاری در حالت تخمین استاندارد

بنابر شکل ۳ تمامی سؤال‌ها دارای بار عاملی بالاتر از ۰/۳ و مطلوب می‌باشند. برای بیان مقبولیت مدل از شاخص‌های برازش هنجار شده بنتلر-بونت، برازش نسبی، برازش افزایشی، توکر-لوئیس، شاخص‌های تطبیقی و مجذور کامل استفاده شد که نتایج به‌دست آمده از مدل در جدول ۱۱ قابل مشاهده است.

جدول ۱۱. شاخص‌های برازش مدل کلی

مدل کلی	X2/df	RMSEA	NFI	CFI	IFI	RFI	PRATIO	PCFI
میزان قابل قبول	< ۲	< ۰/۱	≥ ۰/۹	≥ ۰/۹	≥ ۰/۹	≥ ۰/۶	≥ ۰/۵۰	≥ ۰/۶
محاسبه شده	۱,۷۶	۰/۰۷	۰,۹۰	۰,۹۱	۰,۹۷	۰,۹۰	۰,۶۹	۰,۷۸

مقدار RMSEA یا جذر میانگین مربعات به‌دست آمده مقدار ۰/۰۷ است که با توجه به مقدار استاندارد کمتر ۰/۱ و مطلوب می‌باشد. شاخص‌های تطبیقی NFI یا شاخص برازش هنجار شده بنتلر-بونت ۰/۹، RFI یا شاخص برازش نسبی به‌دست آمده ۰/۹، CFI یا شاخص برازش تطبیقی به‌دست آمده ۰/۹۱ و IFI یا شاخص برازش افزایشی به‌دست آمده ۰/۹۷ می‌باشد که به برازش مطلوب مدل اشاره دارد. شاخص‌های مقتصد PCFI یا شاخص برازش تطبیقی مقتصد ۰/۷۸، PRATIO یا نسبت مقتصد بودن برابر ۰/۶۹ و نشان از وضعیت مطلوب مدل دارد. نسبت کای دو به درجه آزادی برابر ۱/۷۶ و مطلوب می‌باشد. در کل با توجه به کلیه شاخص‌ها می‌توان گفت که مدل از برازش مناسبی برخوردار می‌باشد. نتایج آزمون روابط در مدل کلی تحقیق در جدول ۱۲ آورده شده است.

جدول ۱۲. نتایج سطح معناداری روابط متغیرها

متغیر	تأثیر	متغیر	خطای استاندارد
سرمایه اجتماعی	<---	کیفیت زندگی	۰/۷۸۲
سرمایه اجتماعی	<---	کیفیت زندگی عینی	۰/۴۲۹
سرمایه اجتماعی	<---	کیفیت زندگی ذهنی	۰/۵۲۲
سرمایه ساختاری	<---	کیفیت زندگی	۰/۴۸۶
سرمایه ساختاری	<---	کیفیت زندگی عینی	۰/۴۷۳
سرمایه ساختاری	<---	کیفیت زندگی ذهنی	۰/۵۶۹

خطای استاندارد	متغیر	تأثیر	متغیر
۰/۳۳۰	کیفیت زندگی	<---	سرمایه هنجاری
۰/۷۳۶	کیفیت زندگی عینی	<---	سرمایه هنجاری
۰/۶۹۱	کیفیت زندگی ذهنی	<---	سرمایه هنجاری
۰/۸۵۲	کیفیت زندگی	<---	سرمایه شناختی
۰/۹۹۲	کیفیت زندگی عینی	<---	سرمایه شناختی
۰/۳۴۸	کیفیت زندگی ذهنی	<---	سرمایه شناختی

با توجه به سطوح معناداری برای تحلیل عاملی تأییدی کلی در جدول ۱۲، تمامی عامل‌ها از بار عاملی مناسبی برخوردار بودند و رابطه آن‌ها با متغیر مکنون در ظاهر تأیید شده است.

نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر باهدف اصلی سنجش رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی ساکنان شهر کرمانشاه صورت گرفت. بدین منظور از روش پیمایش، تکنیک مصاحبه ساخت یافته و ابزار پرسشنامه برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. داده‌ها در دو نرم‌افزار SPSS و AMOS تحلیل شد؛ علاوه بر آزمون‌های همبستگی، تحلیل عاملی تأییدی به منظور سنجش اعتبار سازه‌های مورد مطالعه و رویکرد معادلات ساختاری برای تولید یک مدل ساختاری بین دو متغیر روی داده‌ها اعمال گردید.

بر اساس یافته‌های توصیفی، از مجموع ۳۸۴ پاسخگو، ۵۲/۸٪ زن و ۴۸/۲٪ مرد بودند. در متغیرهای وضعیت تأهل، سن و تحصیلات، به ترتیب بیشترین فراوانی مربوط به متأهلین، گروه سنی ۳۵ تا ۴۰ سال و سطح تحصیلی لیسانس بوده است.

در بخش یافته‌های استنباطی نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد بین سرمایه اجتماعی (ساختاری، هنجاری و شناختی) و کیفیت زندگی (عینی و ذهنی) و ابعاد آن‌ها همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد و این یافته با یافته‌های تحقیقات پیشین همخوانی دارد. سرمایه اجتماعی با بعد ذهنی کیفیت زندگی رابطه قوی‌تری دارد. از میان ابعاد سرمایه اجتماعی نیز، بعد شناختی قوی‌ترین رابطه را با کیفیت زندگی داشته است. در بین روابط بین ابعاد دو متغیر نیز، قوی‌ترین رابطه مربوط به همبستگی میان بعد شناختی سرمایه

اجتماعی و بعد ذهنی کیفیت زندگی بوده است. ضعیف‌ترین رابطه نیز میان بعد ساختاری سرمایه اجتماعی و بعد ذهنی کیفیت زندگی بوده است. در مجموع تأیید این رابطه یعنی همبستگی مثبت میان سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی، از نظر مفهومی بدین معناست که با افزایش سرمایه اجتماعی در ابعاد ساختاری، هنجاری و شناختی می‌توان انتظار داشت کیفیت زندگی ساکنان نیز بهبود یابد.

همچنین برای کنترل رابطه متغیرهای سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی، متغیرهای تحصیلات و محل سکونت بررسی شد و نتایج نشان داد که با کنترل این دو متغیر، رابطه همچنان معنادار است و شدت رابطه تغییر نکرده است. به عبارتی متغیرهای تحصیلات و محل سکونت نقشی در رابطه دو متغیر سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی ندارد و رابطه دو متغیر واقعی است.

در تحلیل عاملی تأییدی، بعد ساختاری سرمایه اجتماعی با ضریب استاندارد ۰/۸۸ بیشترین نقش را در تعریف متغیر سرمایه اجتماعی و بعد ذهنی کیفیت زندگی با ضریب استاندارد ۰/۸۲ بیشترین نقش را در تعریف کیفیت زندگی داشته است. شاخص‌های تطبیقی (IFI، CFI، RFI، NFI)، شاخص‌های مقتصد (PCFI، PRATIO) و نسبت کای دو به درجه آزادی مطلوب بود بدین معنا که تمامی عامل‌ها از بار عاملی مناسبی برخوردار بودند و رابطه آن‌ها با متغیر مکنون در ظاهر تأیید شده است. نتایج تحلیل معادلات ساختاری نشان می‌دهد که ابعاد سرمایه اجتماعی قدرت پیش‌بینی کیفیت زندگی را دارند. سرمایه اجتماعی به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از طریق شبکه‌ها و روابط بین فردی، ارتباطات متقابل، اعتماد، همکاری و تجربیات و بینش‌های مشترک بر کیفیت زندگی عینی و ذهنی اثر می‌گذارد. شبکه‌هایی که بر اساس ارزش‌ها و هنجارهای مشترک شکل می‌گیرند، منبع تولید و بسط اعتماد اجتماعی‌اند که نوعی دارایی را تشکیل می‌دهند که اعضای آن‌ها به‌عنوان سرمایه از آن استفاده می‌کنند.

دستیابی به منابع اجتماعی و استفاده از آن‌ها می‌تواند به موقعیت‌های اجتماعی، اقتصادی، بهتری منجر شود و دستیابی به قدرت، شهرت، امکانات و رفاه را هموار سازد. در واقع سرمایه اجتماعی مقوله‌ای مولد است که دستیابی به اهداف را ممکن می‌سازد و

رضایت از زندگی و بهزیستی را افزایش می‌دهد.

موقعیت عامل در زمینه اجتماعی، به حجم و میزان سرمایه وی بستگی دارد، یعنی هرچه سرمایه فرد بیشتر باشد، در فضای اجتماعی در موقعیت بالاتری قرار می‌گیرد و این رفتار و سبک زندگی افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ همچنین تفاوت در کنترل سرمایه اجتماعی، منافع و قدرت نفوذ متفاوتی را برای کنشگران فراهم می‌کند و حتی ممکن است به صورت نوعی پول ارائه شود. عضویت در شبکه‌ها به اعضا اعتبار می‌بخشد و توزیع سود مادی و نمادی حاصل از آن باعث تمایز طبقاتی و تفاوت‌های ثانویه درون هر طبقه می‌شود که بر اساس کیفیت و کمیت روابط درون شبکه می‌تواند موقعیت فرد را بهبود بخشد. به عبارتی کیفیت زندگی در معنای واقعی آن نمی‌تواند مستقل از مناسبات، روابط و پیوندهای مشترک اجتماعی و وابستگی متقابل در زمینه عدالت توزیعی باشد که امنیت شخصی و اقتصادی، حمایت شهروندی و حقوق انسانی را تضمین می‌کند و سازگاری با قوانین، همکاری و رفتار مطابق علایق مشترک باعث تداوم آن می‌شود.

بهبود کیفیت تعاملات و ارتباط اعضا در درون یک گروه گسترش دامنه انتخاب، برخورداری از استانداردهای مناسب زندگی، افزایش سطح رفاه و بهبود کیفیت زندگی اعضا از طریق بسط قابلیت‌ها و کارکردهای آن‌ها را به دنبال دارد. در واقع سرمایه اجتماعی ویژگی زندگی اجتماعی، هنجار و اعتماد است که مشارکت‌کنندگان را قادر می‌سازد تا به شیوه‌ای مؤثر اهداف مشترکشان را دنبال کنند و می‌تواند منجر به کسب مهارت و موفقیت، عاملیت، خودمختاری، آزادی و قابلیت‌های اساسی، شناخت، لذت و روابط عمیق شخصی و به عبارتی بهبود کیفیت زندگی گردد. این همان ویژگی است که موقعیت ویژه و ممتاز سرمایه اجتماعی را همپای سرمایه اقتصادی مشخص می‌سازد. همچنین بیانگر خاصیت کلی و عمومی سرمایه است که می‌تواند خود را به دیگر اشکال سرمایه بدل ساخته، بسط داده و کارکردهای متفاوتی از خود نشان دهد؛ خاصیتی عمومی که بوردیو از آن به عنوان «ویژگی تبدیلی سرمایه» نام می‌برد.

با توجه به آنچه گفته شد و با توجه به اینکه سرمایه اجتماعی به مثابه یک پیش‌بین مهم و مؤثر کیفیت زندگی شناسایی گردید، می‌توان برای ارتقاء کیفیت زندگی، روی سرمایه

اجتماعی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی نمود. بر این اساس، پایین بودن میانگین کیفیت زندگی در شهر کرمانشاه این ضرورت را ایجاد می‌کند تا با به‌کارگیری روش‌های مناسب مانند اعتمادسازی، مشارکت و توسعه سازمان‌های مردم‌نهاد، در جهت افزایش سرمایه اجتماعی و درنهایت بهبود کیفیت زندگی ساکنان گام‌های مؤثری برداشت. در این زمینه و به‌مثابه در دسترس‌ترین و کارآمدترین مؤلفه سرمایه اجتماعی، سازمان‌های متولی باید زمینه بهبود و ارتقاء مشارکت اجتماعی مردم کرمانشاه را فراهم سازند. بسط و توسعه سازمان‌های مردم‌نهاد حقیقتاً مستقل با حوزه‌های فعالیتی همچون محیط‌زیست، آموزش کودکان، حقوق زنان، فرهنگ و حقوق شهروندی و...؛ همچنین توسعه انجمن‌ها و کانون‌های اجتماعی و فرهنگی مبتنی بر فعالیت گروهی و اشتراکی، می‌تواند مشارکت اجتماعی مردم را برانگیخته و تقویت نماید.

از محدودیت‌های اصلی این پژوهش نیز می‌توان به این موضوع اشاره کرد که به دلیل وسعت مفهومی و تجربی دو متغیر سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی، امکان بررسی تمام ابعاد آن‌ها در یک پژوهش منفرد وجود نداشته یا دشوار می‌نماید؛ از همین روست که مثلاً پژوهش‌های پیشین در حوزه کیفیت زندگی بیشتر حول ابعاد کالبدی و نه اجتماعی این مفهوم انجام شده است. همچنین همین وسعت مفهومی و تجربی متغیرهای مورد مطالعه، ناپسندگی یک تحلیل کمی یا کیفی صرف را نیز آشکار ساخته و ضرورت یک مطالعه جامع با رویکرد روش‌شناختی ترکیبی را مشخص می‌سازد.

ORCID

Mahsa Ghane

 <https://orcid.org/0000-0001-7096-5260>

Ali Rahmani Firoozjah

 <https://orcid.org/0000-0001-8925-5867>

Ali Asghar Abbasi Asfajir

 <https://orcid.org/0000-0002-8821-7620>

منابع

- آخوندی، عباس، ناصر برک‌پور، احمد خلیلی، سعید صداقت‌نیا و رامین صفی‌یاری (۱۳۹۳)، «سنجش کیفیت زندگی شهری در کلانشهر تهران»، هنرهای زیبا، معماری و شهرسازی، دوره ۱۹ شماره ۲ تابستان، ۲۲-۵.
- پاتنام، رابرت (۱۳۸۰)، *دموکراسی و سنت‌های مدنی (تجربه ایتالیا و درس‌هایی برای کشورهای در حال گذار)*، ترجمه محمدتقی دلفروز. تهران: روزنامه سلام.
- پارسائیان، عاطفه (۱۳۹۹)، «سنجش کیفیت محیطی خیابان فرخی شهر یزد از منظر توسعه کاربری زمین مختلط»، فصلنامه برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، سال ۵، شماره ۱۵، زمستان، ۱۱۹-۱۳۷.
- تیو، محمد و وحید محمودی (۱۴۰۱)، «تحلیل تطبیقی رویکردهای توسعه-محور نیازهای اساسی و توسعه انسانی»، فصلنامه راهبرد توسعه، سال ۱۸، شماره ۱، بهار، ۲۹-۷.
- حسینی، سیده‌محبوبه، صلاح‌الدین کریمی (۱۳۹۵)، *سرمایه اجتماعی: راهی برای ارتقاء کیفیت زندگی*، تهران، آوای نور.
- دیانی، محمدحسین، مهری پریخ و حسن محمودی (۱۳۹۱)، «بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و میزان اجرای مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه فردوسی و علوم پزشکی مشهد»، *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، دوره ۱۶، شماره ۲، تابستان، ۹۱-۱۱۷.
- رحمانی فیروزجاه، علی و سعدیه سهرابی (۱۳۹۲)، «بررسی جامعه‌شناختی رابطه میان کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی (مطالعه موردی شهر تهران)»، *مطالعات توسعه اجتماعی-فرهنگی*، سال ۱، شماره ۲، پاییز، ۱۵۷-۱۷۵.
- سن، آمارتیا (۱۳۸۲)، *توسعه به‌مثابه آزادی*، ترجمه وحید محمودی. تهران، دانشگاه تهران.
- شارع‌پور، محمود، محمد اسماعیل ریاحی و فاطمه آرمان (۱۳۹۳)، «بررسی تأثیر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی بر سلامت روان (مطالعه شهروندان ساکن تهران)»، *مسائل اجتماعی ایران (دانشگاه خوارزمی)*، دوره ۵، شماره ۱، بهار و تابستان، ۷۹-۱۰۰.
- عنبری، موسی (۱۳۸۷)، *جامعه‌شناسی فاجعه، کندوکاوی علمی پیرامون حوادث و سوانح در ایران*، تهران، دانشگاه تهران.
- غفاری، غلامرضا و نازمحمد، اونق (۱۳۸۵)، «سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی»، *مطالعات*

تحلیل جامعه‌شناختی رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در ...؛ قانع و همکاران | ۲۳۱

اجتماعی/ایران، دوره ۱، شماره ۱، بهار، ۱۵۹-۱۹۹.

فتاحی، احدالله (۱۳۸۹)، سنجش کیفیت زندگی در مناطق روستایی مطالعه موردی بخش مرکزی شهرستان دلفان، استاد راهنما: عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری، استاد مشاور: مهدی پورطاهری، پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، گروه جغرافیا.

فیلد، جان (۱۳۹۲)، سرمایه اجتماعی، ترجمه غلامرضا غفاری و حسین رضوانی، تهران، کویر. قائمی، فاطمه، محمد حسنی و محمدحامد خانمحمدی (۱۴۰۱)، «مدل جامع بعد اقتصادی کیفیت زندگی به روش نظریه پردازی زمینه بنیان»، فصلنامه اقتصاد مالی، دوره ۱۶، شماره ۱، بهار، ۲۳-۴۶.

کرمی‌خواه، بهرام و همکاران (۱۳۹۸)، «بررسی و تحلیل روند تحولات نظام شهری، مطالعه موردی: استان کرمانشاه»، فصلنامه شهر پایدار، دوره ۲، شماره ۱، بهار، ۹۲-۱۷۹. لقمان، مونا، زهراسادات سعیده زرآبادی و مصطفی بهزادفر (۱۳۹۸)، «بررسی تأثیر متقابل مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی بر کیفیت زندگی در محله‌های شهری با استفاده از روش معادلات ساختاری (مورد مطالعه: محله‌های سلطان میراحمد و فین کاشان)»، نشریه مطالعات معماری ایران، دوره ۸، شماره ۱۵، ۲۱۷-۲۴۰.

لطیفی، غلامرضا (۱۳۹۶)، «نقش مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی بر ایجاد نهادهای اجتماعی در شهر فردوسیة-شهرستان شهریار»، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، دوره ۷، شماره ۲۸ زمستان، ۱۷۹-۱۹۰.

نوابخش، مهرداد، رضا اسماعیلی و سعید پسران رزاق (۱۳۹۹)، «مقایسه حضور ابعاد اجتماعی کیفیت زندگی در برنامه‌های توسعه کشور»، فصلنامه پژوهش‌های برنامه و توسعه، دوره ۱ شماره ۴ زمستان، ۱۲۱-۱۵۱.

هدایت، عثمان (۱۴۰۱)، «روند توسعه فضایی کالبدی حاشیه‌نشینی و شکل‌گیری کشمکش‌های ارضی (اتنوگرافی نهادی حاشیه‌نشینی در ناحیه منفصل نایسر سنندج)»، فصلنامه برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، سال ۷، شماره ۲۱، تابستان، ۱۲۱-۱۵۹.

References

- Adedeji, Adekunle, Neuza Silva & Monika Bullinger (2021). Cognitive and Structural Social Capital as Predictors of Quality of Life for Sub-Saharan African Migrants in Germany, *Applied Research in Quality of Life*, 16 (1), 1003–1017.
- Baldwin, Sally, Christine, Godfrey & Carol Propper (1994). *Quality of life: perspectives and policies*, London : Routledge Press.
- Bourdieu, Pierre (1986). *The forms of Capital*, pp 241-58 in J.G Richardson (ed.), *Handbook of Theory and Research for the Society of Education*, Greenwood press, New York.
- Coleman, James (1988-9). "Social Capital in the Certain of Human capital", *American Journal of Sociology* 94, 95-120.
- Coleman, James (1994). *Foundations of Social Theory*, Belknap Press, Cambridge, MA.
- Das, Daisy (2008). "Urban Quality of Life: A Case Study of Guwahati", *Social Indicators Research: An International and Interdisciplinary Journal for Quality-of-Life Measurement*, 88(2), 297–310.
- Epley, Donald R. & Menon, Mohan (2008). "A Method of Assembling Crosssectional Indicators into a Community Quality of Life", *Social Indicators Research: An International and Interdisciplinary Journal for Quality-of-Life Measurement*, 88 (2), 281-296.
- Ferreira Lara Noronha, Luis Nober Pereira, Maria da Fé Brás & Kateryna Ilchuk (2021). Quality of life under the COVID-19 quarantine, *Quality of Life Research*, 30 (5):1389–1405
- Griffin, James (1986), *Well-being its meaning, measurement and moral importance: Its Meaning Measurement and Moral Importance*, Oxford, Oxford university press.
- Hawes, Douglass K (1982). "Leisure and Consumer Behavior: A "Social Indicators" Update", *Proceedings of the 1982 Academy of Marketing Science (AMS) Annual Conference*, The University of Wyoming, 74-78.
- <https://www.prosperity.com/rankings>, THE LEGATUM PROSPERITY INDEX TM 2020, Creating the Pathways from Poverty to Prosperity.
- Lee, Yung-Jaan, (2008). "Subjective quality of Life Measurement In Taipei", *Building And Environment*, 43(7), 1205-1215.
- Lin, Nan, (1999). *Building A Network Theory of Social Capital*, *Connections*, 22(1), 28-51.
- Phillips, David , (2006). *Quality of life: Concept, Policy and Practice*, London, Routledge.
- Puskorius, Steponas (2015). "The Methodology of Calculation the Quality of Life Index", *International Journal of Information and Education Technology*, 5(2), 156-159.
- Putnam, Robert (2000). *Bowling Alone: the collapse and revival of American Community*, Simon and Schuster, New York.
- Robertson, Michael (2007). "A Critical Reflection on Utilitarianism as the

- Basis for Psychiatric Ethics", *Journal of Ethics in Mental Health*, 2 (1), 1-4.
- Sommer, Elena & Markus Gamper (2021). Beyond structural determinism: advantages and challenges of qualitative social network analysis for studying social capital of migrants, *Global Network a journal of transnational affairs*, 21 (3), 608-625.
- Stewart, Frances (2013). *Capabilities and Human Development: Beyond the individual the critical role of social institutions and social competencies*, United Nations Development Program, Human Development Report Office.
- Stewart, Frances (1996). *Basic needs, Capability and human development*, Oxford university press.
- Szabó Ágnes , Martin Hyde & Andy Towers (2021). One slope does not fit all: longitudinal trajectories of quality of life in older adulthood, *Quality of Life Research*, 30 (4)
- Szemik Szymon, Małgorzata Kowalska & Halina Kulik (2019). "Quality of Life and Health among People Living in an Industrial Area of Poland", *International Journal of Environmental Research and Public Health* 16(7), 1-11.
- Ulengin, Burc (2001). "A multidimensional approach to urban quality of life: The case of Istanbul", *European Journal of Operational Research*, 130 (2), 361-374.
- Vannebo, Berit Irene & Elin Birgitte Ljunggren (2021). Bridging or bonding: An organizational framework for studying social capital in kindergartens, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18 (5), 1-24.
- Verger Daniel, Alexandre Lebrère & Anna Bieńkuńska (2013). *Quality of Life, Social Capital, Poverty and Social Exclusion in Poland*, Central Statistical Office, Social Surveys and Living Conditions Department.
- Ward Mark, Christine A. McGarrigle, Daniel Carey & Rose Anne Kenny (2020). "Social Capital and Quality of Life among Urban and Rural Older Adults. Quantitative Findings from the Irish Longitudinal Study on Ageing", *Applied Research Quality Life*, 15 (3), 1117-1133.
- Weber, Barbara & Weber, Christiana (2007). "Corporate Venture Capital as A Means of Radical Innovation: Relational Fit, Social Capital, and Knowledge Transfer", *Journal of Engineering and Technology Management*, 24(1-2), 11-35.
- Woodhouse, Andrew, (2006). "Social capital and economic development in regional Australia: A case study", *Journal of Rural Studies*, 22(1), 83-94.
- Woolcock, Michael (2001). "The Place of Social Capital in Understanding Social and Economic Outcome", *Isuma: Canadian Journal of Policy Research*, 2(1), 1-17. <https://www.amar.org.ir>

References [In Persian]

- Akhundi, Abbas, Nasser Barakpour, Ahmad Khayili, Saeed Sadaqatnia and Ramin Safiyari (2013). "Measuring Quality of Urban Life in Tehran Metropolitan", *Fine Arts, Architecture and Urban Planning*, 19 (2), Summer, 5- 22. [In Persian]
- Anbari, Musa (2007). *Sociology of disaster, scientific research on incidents and accidents in Iran*, Tehran, University of Tehran. [In Persian]
- Diyani, Mohammad Hossein, Mehri Parirokh and Hasan Mahmoudi (2013). "Investigation of the relationship between social capital and the level of implementation of knowledge management in the libraries of Ferdowsi and Medical Sciences University of Mashhad", *Library and Information science*, 16 (2), Summer, 191 -117. [In Persian]
- Fatahi, Ahadollah (2009). *measuring the quality of life in rural areas, a case study of the central part of Delfan city, supervisor: Abdolreza Ruknuddin Iftikhari, advisor: Mehdi Portahari*, thesis for receiving a master's degree, Tarbiat Modares University, Department of Geography. [In Persian]
- Field, John (2012). *Social Capital*, translated by Gholamreza Ghafari and Hossein Ramezani, Tehran, Kavir. [In Persian]
- Ghaemi, Fatemeh, Mohammad Hoseini and Mohammad Hamid Khanmohammadi (2022). "Comprehensive model of the economic dimension of the quality of life by theorizing the basis of the foundation", *Financial Economics*, 16 (1), Spring, 23-46. [In Persian]
- Ghafari, Gholamreza and Nazmohamed, Onagh (2016). "Social capital and quality of life", *Social Studies of Iran*, 1 (1), Spring, 199-159. [In Persian]
- Hedayat, Othman (2022). " The Process of the Physical Spatial Development of Marginalization and the Formation of Land Disputes (Institutional Ethnography of Marginalization in the Isolated Area of Naysar Sanandaj City)", *Urban and Regional Planning Journal*, 7(21), Summer, 121-159. [In Persian]
- Hosseini, Saydeh Mahboubeh, Salaheddin Karimi (2015). *Social capital: a way to improve the quality of life*, Tehran, Avaie Noor. [In Persian]
- Karamikhah, Bahram et al. (2018). "Investigation and analysis of urban system developments, case study: Kermanshah province", *sustainable city*, 2(1), Spring, 179-92. [In Persian]
- Latifi, Gholamreza (2016). "The role of components social institutions in the city Ferdowsieh of social capital the city - Shahryar", *Regional Planning*, 7 (28), Winter, 179-190. [In Persian]
- Loqman, Mona, Zahrasadat Saeideh Zarabadi and Mostafa Behzadfar (2018). "Investigating the mutual influence of social capital components on the quality of life in urban neighborhoods using the structural equation method (Study case: Sultan Mirahamd and Fin Kashan neighborhoods)", *Iranian Architectural Studies*, 8 (15), 217-240. [In Persian]

- Navabakhsh, Mehrdad, Rezaeslami and Saeed Pesran Razagh (2019). "Comparing social dimensions of quality of life in development plans of country", *Program and Development Research*, 1 (4), Winter, 151-121. [In Persian]
- Parsaeian, Atefeh (2019). Assessing the Environmental Quality of Farokhi Street in Yazd from the Mixed Use Development Perspective", *Urban And Regional Development Planning*, 5 (15), Winter, 119-137. [In Persian]
- Putnam, Robert (2001). Making democracy work: civic traditions in modern Italy, translated by Mohammad Taghi Delfrooz, Tehran: Salam newspaper. [In Persian]
- Rahmani Firouzjah, Ali and Saadieh Sohrabi (2012). "Sociological investigation of the relationship between quality of life and social capital (case study of Tehran city)", *Socio-Cultural Development Studies*, 1 (2), Fall, 157-175. [In Persian]
- Sen, Amartya (2003), *Development as freedom*, translated by Vahid Mahmoudi. Tehran, University of Tehran. [In Persian]
- Tiv, Mohammad and Vahid Mahmoudi (2022). "Comparative analysis of development approaches based on basic needs and human development", *Development Strategy*, 18 (1), Spring, 29-7. [In Persian]
- Sharepour, Mahmoud, Mohammad Esmail Riahi and Fatemeh Arman (2013). "Evaluation of the impact of social capital components on mental health (a study of citizens living in Tehran)", *Social Issues of Iran (Khwarazmi University)*, 5 (1), Spring and summer, 79-100. [In Persian]

استناد به این مقاله: قانع، مهسا، رحمانی فیروزجاه، علی، عباسی اسفنجیر، علی اصغر. (۱۴۰۲). تحلیل جامعه‌شناختی رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در شهر کرمانشاه، فصلنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری و منطقه‌ای، ۸(۲۵)، ۱۹۵-۲۳۵.

DOI: 10.22054/urdp.2023.61117.1330

Urban and Regional Development Planning is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License...